

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. vtrum in appetitu sensitivo Christi fuerit fomes peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

semper va-
etiam obe-
dians.

Auguſt.

Cyprian.

Damaſc.

V. Synod.
Theodor.

Dubium,
quomodo
voluntas
Chriſti in
regendo ap-
petit. u. se
habuerit.
Reſponſio.
Ioan. 11.
Chryſoſt.
Cyri.
Auguſt.
Theoph.
Euthy.

Damaſc.

Paſſiones
ſenſibiles an
ſuerint in
Chriſto.

quam præuenire potuerunt. Est communis sententia, non solum Theologorum, sed etiam sanctorum Patrum. Leo Pap. Epist. 11. circa finem inquit, *Animam Christi excellere, non diuersitate generis, sed sublimitate virtutis, nihil enim carni sue habebat aduersum, nec discordis desiderium gignebant compugnantiæ voluntas: sensus corporei vigeant sine lege peccati & veritas affectionum, sub moderamine deitatis, & mentis.* Angust. lib. 1. contra duas epistol. Pelagianorum dicit, fuisse proprium Christo non sentire repugnantiam carnis, & concupiscentiæ. Intelligendum vero est, per se, & ex vi suæ conceptionis, hoc fuisse proprium illius: alio enim modo communicatum fuit Virgini, vt infra dicemus: similiter lib. 2. de Peccator. merit. & remis. cap. 29. & lib. de Correp. & grat. capit. 11. dicit, in Christo non fuisse illam pugnam carnis & spiritus, quam describit Apostolus ad Romanos 7. Idem B lib. 4. hypognoſt. circa finem, vbi indicat, Pelagianos contrarium sensisse. Cyprianus hoc sensu dicit in sermone de ieiunio, & tentationibus Christi, ipsum caruisse, & sensu, & consensu peccati. Probat etiam hoc late Damascen. lib. 3. de Fid. cap. 20. & 23. vbi dicit, hos affectus fuisse in Christo voluntarios, quia nihil in illo coactum fuit. Denique in V. Synod. collat. 8. can. 12. damnatur quidam Theodor. qui dicebat, Christum aliquo tempore vitæ suæ rebellionem huius appetitus passum esse, & virtutis exercitio illam superasse. Rationes faciles sunt: prima, quia appetitum inferiorem moueri contra vel præter superioris consensum, est quidam defectus humanæ naturæ, qui in aliis hominibus ex peccato originali contractus est: sed in Christo esse non potuit ex hac radice, nec vero oportuit, aut decuit voluntarie assumi, quia neque ad finem Incarnationis, seu nostræ utilitatem conducebat, nec per se esse erat expetibilis, aut Christo conueniens: ergo assumptus non est. Secunda, quia hic defectus, neque fuit in statu innocentie, neque erit in statu gloria: Christus vero Dominus, vt iusque status perfectionem assumpsit, excepto corpore impassibili. Tertia, Christus semper fuit in actuali visu rationis, quo potuit præuenire, & considerare, quidquid appetitum suum excitare poterat, quod per voluntatem potuit, vel admittere, vel vitare. Rursus habuit, saltem per supernaturalem virtutem, perfectum dominium omnium suarum potentiarum: ergo & appetitus sui, & omnium actuum, & motionum eius.

Sed quæres, an huiusmodi actus appetitus fuerint semper in Christo profecti ex positio consensu, & motione voluntatis, an vero interdum fuerint præiudici, & permisi. Respondetur, sæpe fuisse Christum vnum priori modo positum motionis, vt constat ex illo Ioann. 11. *Turbauit semetipsum,* vt ibi notarunt Chrysoſt. homil. 62. Cyril. li. 7. in Ioan. c. 20. August. tract. 49. Theophyl. Euthy. &c. & fortasse fere semper hoc modo operatus est, quia, & perfectior est, & illi facillimus. Quanquam in rigore non sit necessarius, vt illi motus seu effectus dicantur voluntarij, & ex ratione profecti, absque villo defectu virtutis, satis enim esse potuisset, vt, præuente aduertentia rationis, portio superior permitteret inferiori operari, quæ illius sunt propria, vt loquitur Damasc. lib. 3. c. 15. & 20. vt enim q. 14 dicebamus, naturales Christi facultates non impeditæ, & habentes applicata obiecta, naturaliter operabantur, vt si flagellabatur, naturaliter dolebat, &c.

Et ex his facile definitur illa quæstio, an in Christo fuerint passiones sensibiles: si enim sit sermo de re ipsa, constat, in illo fuisse affectus, qui in nobis dicuntur passiones, quia hi affectus, seu passiones, in nobis nihil aliud sunt, quam prædicti actus appetitus sensitiui, quatenus sunt eum corporis motione, & alteratione. Constat etiam non habuisse hos actus cum illis imperfectionibus, quæ in nobis sunt, & perfectio statui virtutis repugnant: quia in nobis, &

præueniunt rationem, & illam interim perturbant, & ad peccatum inclinant, quæ omnia in Christo non fuerunt. Si autem sermo sit de modo loquendi, an scilicet, isti affectus in Christo simpliciter vocandi sint passiones, D. Thom. hoc art. 4. ita loqui videtur, ideo enim simpliciter concedit, Christum fuisse passibilem passioni animalis, quomodo etiam loqui videtur Cyril. lib. 10. Theſau. c. 3. & Ambros. lib. 2. de Fide. c. 3. Damasc. lib. 3. c. 20. imo etiam in VI. Synod. act. 4. & 11. videtur sæpe vsurpari hæc locutio. Et ratio esse potest, quia hi affectus non dicuntur passiones, eo quod præueniant rationem, aut propter aliquam imperfectionem virtutis, sed quia sunt cum motione, & alteratione corporis, quem effectum habet, etiam si maxime moderati, & rationabiles sint: & ita illum habuerunt in Christo, quia ille est naturalis modus operandi horum affectuum, & nullam habet inde centiam, præsertim in corpore passibili, Quæ omnia sunt sine dubio vera, & inter sapientes possumus sine scrupulo ita loqui. Nihilominus tamen Hierony. Matt. 5. & 26. & tom. 1. epist. 22. ad Eustoch. de Custod. virginis. refugit in Christo admittere nomen passionum simpliciter dictum, quia nomen illud videtur frequentius in malam partem vsurpari, & effraznem quandam ac inordinatam concupiscentiam significare: & ideo ipse *propassiones* vocat, qui loquendi modus propter maiorem reuerentiam Christo debitam, non displicet. Obiectiones vero, quæ hic occurrere poterant, attingemus, se-
ctioe sequenti.

SECTIO II.

An in appetitu sensitiuo Christi fuerit fomes peccati.

Ratio dubitandi est, quia hic fomes nihil aliud est, quam naturalis inclinatio ipsius appetitus sensitiui ad obiecta sensibilia: sed in Christo non potuit esse hic appetitus sine hac inclinatione, quia est illi intrinseca, & essentialis: ergo nec sine fomite. Maior constat, quia hic fomes non est aliquis habitus, vt constat: neque actus, quia infans, cum primum concipitur, habet fomitem, antequam habeat vllum actum. Et similiter homo, dum dormit, & habet fomitem, etiam si nihil operetur: ergo non potest esse aliud, quam ipsa inclinatio appetitus, quæ indifferenter fertur ad sensibilia, siue illa contra rationem sint, siue non. Propter hæc Durand. in 3. distinct. 3. quæst. 3. negat fieri posse, vt, manente appetitu sensitiuo, non sit fomes, sed tantum, vt ligetur vel impediatur. Vnde fit, vt consequenter concedere cogatur, fomitem, & fuisse in Christo, & nunc esse, & à fortiori fuisse in Adamo in statu innocentie, & futurum esse in corporibus resurgentium, quanquam non audeat Durandus talem loquendi modum simpliciter concedere, est enim reuera falsus, & absurdus, ex illo enim ulterius sequitur, fomitem, non esse in nobis effectum originalis peccati, sed ipsam naturam appetitus sensitiui. Sequitur etiam, non manere in baptizatis ad agonem, sed quia nulla ratione separari ab illis potuit, manente appetitu: quæ omnia aliena sunt à sensu, & doctrina Conciliorum, sanctorum Patrum, & Theologorum, vt constat ex materia de peccato originali, & ex Concil. Trident. ses. 5. in Decreto de peccato originali. Propter quæ dixerunt aliqui, fomitem esse morbidam quandam qualitatem, additam appetitui, quæ manat ex originali peccato, & auget inclinationem appetitus ad sensibilia, & quasi fouetur concupiscentiam: quo posito, facile intelligetur, Christum caruisse fomitem, si caruit hac qualitate. Sed hæc sententia antiquata iam est, & ab omnib. Theologis, qui bene sentiunt, reiecta. Est enim improbabile, huiusmodi qualitatem fingere, quæ intelligi non potest, quid sit, nisi fortasse aliquis vitiosus habitus, qui non

qui non potest cum anima ipsa concreari; oporteret enim ab ipso Deo infundi, quia aliunde originē trahere non potest, cum neque ab ipsa anima naturaliter manet, hoc enim etiam in iniuriā ipsius autoris naturæ redundaret, nec possit à peccato Adæ, quod iam diu præterit, physice produci. De qua re latius in Prima secundæ.

Advertendum igitur est, quod supra dixi, fomitem dupliciter posse considerari, scilicet, in actu primo, vel secundo: in actu secundo est actualis motio, seu vitalis & sensibilis affectio ipsius appetitus ad obiectum sensibilis rationi cōtrarium, ipsam rationem præueniens, & ad peccatum trahens. In actu autem primo dicit quidem naturalem inclinationem appetitus, neque solam omnino, neque morbida qualitati subiectam, sed dicitur coniunctam priuationi illius rectitudinis, & debiti ordinis ac subiectionis, quam per originale iustitiam in statu innocentiæ habebat ad rationem superiorem: unde fomes significat ipsum appetitum expeditum, & quasi proxime dispositum, ut præuenire possit rationem, & contra illam moueri.

Dico ergo primo, in Christo Domino non fuisse fomitem quoad actum secundum. Hæc conclusio certa est, in qua omnes Theologi sine dubitatione conueniunt, & satis patet ex testimoniis citatis sect. præcedenti: præter quæ, videri potest Cyril. lib. 3. in Leuit. circa med. Et ratio est euidentis ex dictis, quia ostensum est, nullum motum appetitus fuisse in Christo, nisi voluntarium: si ergo talis motus esset de obiecto prano, esset peccatum; sicut ergo in Christo non fuit peccatum, ita neque esse potuit motus appetitus, inclinans ad peccandum.

Ex qua ratione soluitur obiectio, quæ hic fieri solet, scilicet, oportuisse Christum esse tentatum omnibus modis, ut omnibus esset exemplo: sed vnus modus tentationis, & maximus, est per huiusmodi motum concupiscentiæ, & fomitis. Cui obiectioni D. Thom. infra respondet q. 41. artic. 1. ad tertium, hoc genus tentationis nunquam esse sine peccato, saltem veniali & ideo non potuisset in Christo, quem oportuit, quidem esse tentatum per omnia pro similitudine, absque peccato tamen, ut dicitur ad Hebr. 4. Quæ responsio intelligenda videtur, iuxta rationem factam, non enim vnuerse in omnibus hominibus hi tentationum motus semper sunt venialia peccata, possunt enim interdum esse omnino inuoluntarij, & tantum motus, qui primo primi appellantur, in quibus, nec moralis malitia est, nec ratio culpæ: in Christo autem, qui poterat omnēs hos motus præuenire, & cohibere, aliquis culpa esset, illos in se permittere. Adde præterea, hos motus per se indecentes esse, quia turpes & ad peccatum inclinantes, unde & modesti homines erubescunt, cum illos patiuntur: & ideo omnino alienus à Christo fuit huiusmodi tentationis modus, qui per interiorē suggestionem esse dicitur, ut recte docuit Greg. 3. Moral. cap. 20. & Abulens. Matth. 4. 20. Unde ad obiectionē respondetur, ad exemplum nostrum non oportuisset, Christum hoc genus tentationis in se suscipere: tum quia erat indecens, & cum peccato coniunctum: tum etiam, quia, cum sit internum & occultum, non potuit per illius victoriam conuenienter dari nobis exemplum vincenti tentationes: tum denique quia, superando tentationes externas, & patienter sustinendo iniurias, ignominias, & dolores, ac denique purissimam, ac sanctissimam vitam ducendo, perfectissimum, ac sufficientissimum exemplum nobis tribuit, ad quasquaque tentationes superandas.

Sed contra, nam Cyril. lib. 10. Theauri. ca. 3. dicit, in Christo fuisse commotas passiones appetitus, non ut illum superarent, sed ut vincerentur virtute inhabitantis Verbi. Vbi ergo necessaria fuit victoria, supponitur pugna: ergo fomes seu affectio contra

rationem. Confirmatur primo, nam Christus præter visibiles dæmonis tentationes, passus est alias inuisibiles, ut Beda sentit Marc. 1. & D. Tho. infra, q. 41. art. 3. ad secundum, sed inuisibiles tentationes non sunt, nisi internæ per motionem fomitis. Confirmatur secundo, nam Christus per appetitum sensitivum appetebat non mori, quod erat contra rationem, & præceptum Dei: ergo per appetitum suum inclinabatur ad malum, & consequenter retardabatur ab honesto exequendo: ergo erat in illo pugna, quæ ad actum fomitis pertinet. Respondetur, Cyrilum aperte loqui de naturalibus, & innoxiiis affectibus, ut sunt tristitia, vel timor mortis: dicit autem, Christum vicisse has passiones, vel quoad nos, quia sicut morte sua destruxit mortem nostrā, ita timore suo, meruit nobis fortitudinem, ad mortē pro virtute obeundā, & sic de aliis: vel quoad seipsum, quia ita in se admisit hos effectus, ut summa voluntate eos superauerit, nihilque illis ab iniplenda Patris voluntate retardatus sit: illos ergo vincere fuit, ita illos permittere, ac moderari, ut naturæ affectum ostenderent, & tamen, neque ad malum inclinarent, neque à bono retraherent.

Ad primam confirmationem respondetur, non vocari ab illis Patribus inuisibiles tentationes eas, quæ mere interius excitantur in imaginatione, vel appetitu: non enim permissum est dæmoni hoc modo Christi potentias attingere, seu excitare: dicuntur ergo tentationes inuisibiles illæ, in quibus tentator non apparet visibiliter, quamuis per externæ signa terrere, aut perturbare tenter. De quibus adhuc incertum est, an in Christo fuerint; quod attingemus infra, quæst. 41.

Ad secundam confirmationem respondetur, horrere, ac fugere mortem, quatenus malum naturæ est, per displicentiam & fugam naturalem, non esse malum: quia illud obiectum ut sic, secundum rectam rationem formidabile est, & actus ille conformis est inclinationi naturæ, quæ bona est: præsertim quia, cum ille actus non sit omnino absolutus, sed simplex affectus, cum illo simul esse potest actus appetendi, & aggrediendi mortem, obediendo superiori rationi, hoc præcipienti: quo sensu August. lib. 10. confessionum, cap. 28. de penis loquens dicit, Tolerare eas tuas, non amare, nemo autem, quod tolerat, amat. quamuis tolerare amat. Deinde huiusmodi affectus non fuit in Christo inuoluntarius, sed prudenter admissus ex dictamine rationis superioris, & ita nullam habebat rationem fomitis, nec specialem, ingerebat difficultatē voluntati Christi, præter eam, quæ intrinseca erat obiecto talis virtutis. Tum quia, ut dictum est, ipsemet affectus huiusmodi ex Christi voluntate pendebat, & solum explicabat propensionem naturæ: tum etiam, quia virtus, & efficacia rationis tanta erat in Christo, ut non posset commoueri, nec retardari à quouis simplici affectu inferioris appetitus.

Dices. Ergo idemmet appetitus sensitivus Christi, & refugiebat mortem ex impetu naturæ, & appetebat illam ex imperio voluntatis: quæ duo videntur repugnare in appetitu sensitivo, qui non videtur capax actus conditionati, sicut voluntas: videtur enim pendere ex quadam collatione, & discurfu. Respondetur reuera ita esse, & illos actus non esse repugnantes, quia vnus est tanquam appetitio efficax, mouens efficaciter ad opus, alius vero solum per modum simplicis complacentiæ, seu displicentiæ: quia non tendit in obiectum absolute, & simpliciter consideratum, ut hic & nunc exequendum vel fugiendū, pensata omni ratione boni & mali, quam habet, sed tantum consideratum secundum aliquam rationem boni, aut mali præcise sumptam, ac si esset sola, & ab aliis distincta. Et ideo dicitur ille actus conditionatus, quia virtute includit conditionem, & per eam explicatur, quamuis formaliter illam

rationem. Confirmatur primo, nam Christus præter visibiles dæmonis tentationes, passus est alias inuisibiles, ut Beda sentit Marc. 1. & D. Tho. infra, q. 41. art. 3. ad secundum, sed inuisibiles tentationes non sunt, nisi internæ per motionem fomitis. Confirmatur secundo, nam Christus per appetitum sensitivum appetebat non mori, quod erat contra rationem, & præceptum Dei: ergo per appetitum suum inclinabatur ad malum, & consequenter retardabatur ab honesto exequendo: ergo erat in illo pugna, quæ ad actum fomitis pertinet. Respondetur, Cyrilum aperte loqui de naturalibus, & innoxiiis affectibus, ut sunt tristitia, vel timor mortis: dicit autem, Christum vicisse has passiones, vel quoad nos, quia sicut morte sua destruxit mortem nostrā, ita timore suo, meruit nobis fortitudinem, ad mortē pro virtute obeundā, & sic de aliis: vel quoad seipsum, quia ita in se admisit hos effectus, ut summa voluntate eos superauerit, nihilque illis ab iniplenda Patris voluntate retardatus sit: illos ergo vincere fuit, ita illos permittere, ac moderari, ut naturæ affectum ostenderent, & tamen, neque ad malum inclinarent, neque à bono retraherent.

Ad primam confirmationem respondetur, non vocari ab illis Patribus inuisibiles tentationes eas, quæ mere interius excitantur in imaginatione, vel appetitu: non enim permissum est dæmoni hoc modo Christi potentias attingere, seu excitare: dicuntur ergo tentationes inuisibiles illæ, in quibus tentator non apparet visibiliter, quamuis per externæ signa terrere, aut perturbare tenter. De quibus adhuc incertum est, an in Christo fuerint; quod attingemus infra, quæst. 41.

Ad secundam confirmationem respondetur, horrere, ac fugere mortem, quatenus malum naturæ est, per displicentiam & fugam naturalem, non esse malum: quia illud obiectum ut sic, secundum rectam rationem formidabile est, & actus ille conformis est inclinationi naturæ, quæ bona est: præsertim quia, cum ille actus non sit omnino absolutus, sed simplex affectus, cum illo simul esse potest actus appetendi, & aggrediendi mortem, obediendo superiori rationi, hoc præcipienti: quo sensu August. lib. 10. confessionum, cap. 28. de penis loquens dicit, Tolerare eas tuas, non amare, nemo autem, quod tolerat, amat. quamuis tolerare amat. Deinde huiusmodi affectus non fuit in Christo inuoluntarius, sed prudenter admissus ex dictamine rationis superioris, & ita nullam habebat rationem fomitis, nec specialem, ingerebat difficultatē voluntati Christi, præter eam, quæ intrinseca erat obiecto talis virtutis. Tum quia, ut dictum est, ipsemet affectus huiusmodi ex Christi voluntate pendebat, & solum explicabat propensionem naturæ: tum etiam, quia virtus, & efficacia rationis tanta erat in Christo, ut non posset commoueri, nec retardari à quouis simplici affectu inferioris appetitus.

Dices. Ergo idemmet appetitus sensitivus Christi, & refugiebat mortem ex impetu naturæ, & appetebat illam ex imperio voluntatis: quæ duo videntur repugnare in appetitu sensitivo, qui non videtur capax actus conditionati, sicut voluntas: videtur enim pendere ex quadam collatione, & discurfu. Respondetur reuera ita esse, & illos actus non esse repugnantes, quia vnus est tanquam appetitio efficax, mouens efficaciter ad opus, alius vero solum per modum simplicis complacentiæ, seu displicentiæ: quia non tendit in obiectum absolute, & simpliciter consideratum, ut hic & nunc exequendum vel fugiendū, pensata omni ratione boni & mali, quam habet, sed tantum consideratum secundum aliquam rationem boni, aut mali præcise sumptam, ac si esset sola, & ab aliis distincta. Et ideo dicitur ille actus conditionatus, quia virtute includit conditionem, & per eam explicatur, quamuis formaliter illam

Cyrl.

Obiectio 1.

D. Thom.

Hebr. 4.

Gregor. Abulens. Respons.

Obiectio 2. Cyrl.

Respons.

De fuga & horrore mortis in appetitu Christi.

August.

Obiectio 3.

Respons.

conditionalē propositionem non includat: quem modum appetendi etiam in brutis interdum videlicet, appetunt enim aliquod obiectum, & metu continentur, ne ad illud moueantur, quod est signum, illum esse appetitum simplicem, & inefficacem.

D. Thom.

Dico secundo non fuisse in Christo fomitem; etiam quoad actum primum. Hic est sensus D. Thomae hic, & aliorum Theologorum in 3. dist. 15. qui etiam in Beatissima Virgine dicunt, fuisse extinctum fomitem, saltem à tempore Incarnationis, & loquuntur de actu primo: nam actum secundum, seu motum fomitis nunquam omnino habuit. Et probari potest hęc conclusio ex supradictis inter referendam Durandi opinionem: & explicatur tandē, hoc fuisse possibile, quia fomes dicit appetitum, non utcumque, sed proxime dispositum, & expeditum, atque adeo sibi relictum, ut possit exire in actum contra rationem, & inclināre ad peccatum: potest autem manere appetitus sensitiuus, & nō ita dispositus, sed quasi correctus omnino, & frānatus; ergo potest in illo ratio fomitis extingui. Quod autem, si hoc est possibile, ita factum fuerit in Christo, nullus dubitare potest: tum quia in Christo non fuit origo fomitis, quæ est originale peccatum, & cum alias ad peccatum inclinēt, non deicit Christum: tum etiam quia Christus venit, ut nos liberaret à lege peccati, & fomitis, ad Rom. 7. & 8. ad Galat. 3. & 4. ad hunc autem finem non fuit expediens, ut ipse subderetur legi fomitis, sed potius, ut omnino esset à peccatoribus segregatus. Quod si inquiratur, per quid fomes in Christo fuerit extinctus, iam hoc fere explicatum est circa articulum secundum Diui Thomae. Primum enim supponuntur perfectissimi habitus virtutum moderantium appetitum. Deinde erat ratio perpetuo vigilans, & potens præuenire obiecta omnia, quæ appetitum, aut excitare possunt, aut mouere. Præterea voluntas habebat perfectum dominium super omnes potentias suas, vel propter vnionem ad Verbum, vel propter perfectissimam gratiam, & virtutem animæ beatæ, quæ suo arbitrio potest inferiores potentias per superiores gubernare.

Rom. 7. 8. Galat. 3. 4.

Fomes nullo modo potuit assumi à Christo etiam quoad actum primum.

Sed quærit tandem potest, an de potentia absoluta potuerit Christus fomitem assumere. Videtur enim, in hoc nullam esse apertam repugnantiam, sicut supra in similibus dubiis de errore & habitibus vitiorum diximus. Proprie tamen loquendo de fomite, prout dicit actum ita inordinatum, ut sine peccato voluntariè haberi non possit, probabilius existimo, non potuisse assumi talem actum, quia est per se indecens: nec potest vlla esse ratio honesta ad illum admittendum in propria natura, cum tamen, ut supra dictum est, ad suppositum naturæ pertineat, similes indecentes motus impedire in propria natura, si potest. At vero de aliis imperfectioribus seu defectibus, qui non sunt ita cum culpa coniuncti, facilius admitti potest potuisse assumi de potentia absoluta, etiam si de facto propter maiorem assumpti non sint: ut verbi gratia, quod appetitus inferior, saltem ad obiectum bonum potuerit interdum moueri præueniendo rationem, vel aliquid huiusmodi.

SECTIO III.

An in Christo fuerint omnes actus, seu passiones appetitus sensitiui.

D. Thom.

Diuus Thomas in 1. 2. agens de his passionibus à quaest. 22. vsque ad 48. ad vndecim capita eas reuocat, quæ sunt amor, concupiscentia, delectatio, odium fuga, tristitia, spes, audacia, desperatio, timor, & ira. De his ergo vndecim affectibus generatim quaerimus, an omnes in Christo fuerint, non

vero de omnibus speciebus, quæ sub singulis continentur possunt. Constat enim, non assumptisse Christum omnes species amoris, vel doloris sensibiles, quoniam aliquis amor potest esse tristis, & aliquis dolor, verbi gratia, ex ægritudine corporis profectus, non decebat Christum: & idem est de cæteris actibus, quorum obiecta, vel erant à Christo aliena, vel nunquam illi oblata sunt, neque enim necessarium erat, ut omnia obiecta sensibilia caderent sub sensu eius. Quaestio igitur, ut dixi, esse potest de illis vndecim affectibus, quam tractat D. Thom. ab artic. 5. vsque ad 9. in quibus tamen solum de tribus affectibus disputat, scilicet, de dolore, & tristitia, quos duos actus sub eadem ratione complexus est in 1. 2. quia vterque est de malo præsentis apprehensio, vel sola imaginatione, vel etiam sensu externo, ut hic docuit etiam Sanctus Thomas ex August. 1. 4. de Ciuit. cap. 7. & 15. Secundo agit de timore, & de admiratione, quæ, ut videbimus, ad timorem, vel concupiscentiam renouatur. Et tertio agit de ira, isti enim tres affectus potissimum includere videntur defectum aliquem: & quoniam hic D. Thom. agit de defectibus, d. illis specialiter disputat: alios vero prætermittit, quia per se nullum defectum includere, aut præsupponere videntur. Sed ad materiam complementum discurreremus breuiter per singulos.

Primo ergo certum videtur, fuisse in Christi appetitu amorem sensibilem, quia hic actus est maxime cōnaturalis huic appetitui, & per se versatur circa bonum & conueniens, & est fundamentum aliorum actuum, & per se nullam requirit imperfectiōnem, vnde & in statu beatitudinis reperitur. Quis enim dubitat, in sensibilibus corporibus Beatorum futurum esse nexum, & vinculum amoris sensibilibus? aut quis potest cogitare, quin Christus Dominus, tum in terra, tum etiam nunc in celo, summo affectu sensibili matrem suam dilexerit, sicut ab illa dilectus est? Et quoniam cōtrariorum eadem est ratio, hinc facile constat, etiam actum odij in appetitu Christi esse potuisse: fuerit enim circa malum naturæ, aut bono amato contrarium; qui autem ad vnum terminum accedit, necesse est, ut ab alio contrario termino recedat. Et eadem rationes ad hunc actum applicari possunt, quia nullum defectum vel imperfectiōnem importat.

Secundo, certum est, fuisse in Christo actum desiderij, seu concupiscentiæ sanctæ & honestæ: hic enim actus versatur circa bonum amatum, quod absens est, & tendit ad illud inquirendum, & obtinendum: vnde tam honestus, & conformis rationi esse potest, sicut ipse amor. Solum supponit quandam imperfectiōnem, scilicet carentiam boni amari; hæc autem habere potuit locum in Christo, etiam respectu sui corporis in statu vitæ passibilis, ut per se constat respectu vero aliorum, quibus etiam desiderare potuit sensibilia bona, facile etiam constat potuisse in eis cognoscere indigentiam seu carentiam talium bonorum. Et hinc facile etiam colligitur, fugam mali contrarij bono amato & desiderato facile in appetitu Christi esse potuisse, est enim eadem ratio.

Tertio certum est, actum delectationis seu voluptatis sensibiles interdū in appetitu Christi esse potuisse: hæc enim interdum necessario, ac naturaliter sequitur ex aliquibus obiectis, & non est per se mala, sed sæpe est honesta, ut quando ad cōseruationem corporis necessaria est, vel ex actibus honestis resultat: vnde & in statu beatitudinis erit sine dubio hic actus, & in statu vitæ reperitur sæpe in rebus spiritalibus, & diuinis, iuxta illud, *Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.*

Quarto, de se dubitari potest, quatenus versatur circa bonum arduum consequendum, quia Christo Domino nullius boni cōsecutio sibi cōuenientis videtur ardua fuisse, propter eximiam eius potentiam.